

основних діяльностей, також це зацікавлює дитину, розвиває. Таким же важливим чинником суміжності ігор є мовленнєва складова.

На жаль, за часів другої половини ХХ ст. нівелювалась роль народних ігор з календарно-обрядовою та звичаєвою складовою (за роки незалежності України, навпаки, цей вид ігор широко відроджується). Натомість краще збереглися українські народні рухливі ігри. Багато в чому вони базуються на різних видах інших народних ігор, доводячи тим самим істинність національного виховання. Народні ігри, відомі нам як забава, як форма фізичного загартування, – своєрідна школа виховання, що формує поетичне мислення і містецькі смаки. Загалом, слід зазначити, що залучення народних ігор в різних ланках освіти сприятиме розвитку дитини, а також допомагатиме вивчати народні традиції. Також це звертає увагу підлітків на життєвий досвід старшого покоління українців як носіїв фольклорних одиниць та традицій.

1. Верховинець В. «Весняночка». Ігри з піснями / В. Верховинець. – К. : Видавництво «Музична Україна», 1989. – 195 с.

2. Малі фольклорні жанри в методиці проведення українських народних ігор. Народна скарбниця // Дошкільне виховання. – 2002. – №8. – С. 16 – 17.

3. Народні ігри [Електронний ресурс]: Народні знання. Про Україну. Скарбниця українського народу – Режим доступу: <http://about-ukraine.com/index.php?text=109>. – (Дата звернення: 11.03.2018). – Назва з екрану.

4. Пікінер В. Використання ідей К. Д. Ушинського та художніх текстів у роботі з дітьми / В. Пікінер // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Слов'янськ, 2006. – С. 103-106 // Ушинський К. Вибрані педагогічні твори у 2-х томах: т.1. / К. Ушинський. — К., 1983. — 488 с.

5. Специфіка народних ігор [Електронний ресурс]: Класна оцінка. Освітній портал Klasnaocinka.com. – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/narodni-igri.html>. (Дата звернення: 14.03.2018). – Назва з екрану.

Наріжний Юрій Олексійович,

доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
кандидат філософських наук, доцент

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНОЇ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УКРАЇНСЬКИХ ЮРИСТІВ

Актуальність теми. Верховна влада України урочисто проголосила, що головним напрямком розвитку держави, яка існує ось уже майже 27 років, є демократія, європейські цінності, однією з найважливіших складових

яких виступає **верховенство права**. Поки що Україна практично не просунулася в цьому напрямку: за рівнем поширення корупції вона займає сьогодні перше місце в Європі. Боротьба за створення антикорупційних органів, в тому числі Антикорупційного суду, за радикальні реформи судової та виборчої системи є досить далекою від завершення. Олігархічна система державної влади, яка існує в Україні, чинить шалений опір встановленню влади **правового закону**. Тому формування юристів нової генерації – «**слуг закону**», як вдало назвав їх видатний філософ ХХ століття К. Поппер, – є вкрай актуальним.

«**Слуги закону**». У передмові до своєї видатної праці «Відкрите суспільство та його вороги» К. Поппер писав, що втілити в життя добре законодавство, перетворити його у вищу владу в країні ще складніше, ніж його створити. Особливо важкою є ця задача для України, яка на папері вже має хороші закони, які залишаються, на жаль, безсилими і непрацюючими. Зміна цієї сумної традиції і встановлення влади закону – це найважливіше завдання не тільки існуючої влади, а й системи вищої юридичної освіти. Виховання юристів, які б сприймали законодавство серйозно, може суттєво оновити суспільство. Зрозуміло, що найбільш важливим є формування правового світогляду працівників судових органів, особливо суддів і приватних адвокатів, а також інших державних службовців, які повинні бути виховані в дусі служіння об'єктивній істині, інтересам, які спираються на закон правосуддя – і нічому більше. У мирний час їм не дозволено керуватися ніякими «вищими» інтересами, ніякими політичними інтересами держави. Виховання таких юристів – велетенська задача, рішення якої повинна взяти на себе система вищої юридичної освіти. Для встановлення відкритого суспільства – абсолютно нової, гнучкої і живої традиції служіння закону, протилежної жорсткій традиції безпринципної влади страху, – японці, намагаючись встановити свій національний варіант відкритого суспільства, послали за кордон своїх кращих і перспективних молодих юристів, від яких було потрібно не тільки добре знання мов, а й досвід **роботи в якості суддів і адвокатів**. Вони повинні були провести деякий час в судах, щоб засвоїти західну традицію судочинства. Без встановлення влади закону неможливий розвиток вільного ринку і досягнення економічної рівності з Заходом. У суспільстві повинна існувати, принаймні, елементарна ступінь взаємної довіри. Однак ніщо не призведе до цієї мети швидше, ніж довіра до влади закону – **довіра до правових інститутів держави і до чиновників**, які несуть відповідальність за виконання закону.

1. **Світоглядна культура юриста**. Беззаперечно, найважливішу роль в формуванні світоглядної культури юриста відіграє вивчення ними у ВНЗ світоглядних дисциплін – «Філософії права», «Соціології права», «Філософії», «Етики». Філософія права як міждисциплінарна сфера знання, об'єднує пізнавальні зусилля юриспруденції і філософії, вона існує близько 2500 років, за цей час в її межах було створено значний інтелектуальний потенціал. Од-

нак в радянські часи філософія права, по суті, перестала існувати. У цих умовах зросло кілька поколінь юристів, які були позбавлені можливості ознайомитися з вершинами світової і національної філософсько-правової думки, що вкрай негативно позначилася на їх професійному рівні, деформувало їх правосвідомість. Філософія права як навчальна дисципліна покликана надати майбутнім юристам інформацію про різновиди філософського осмислення сутності, природи і змісту правової реальності, ознайомити з різними теоретичними моделями генезису права, держави, правосвідомості, громадянського суспільства і т.і.

2. Формування світогляду майбутніх юристів. Головною ознакою високого професіоналізму і громадянської чесності юриста є вміння усвідомити високий гуманістичний сенс своєї діяльності, філософськи обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняти практичне рішення. Таке обґрунтування, особливо в сфері практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно в значній мірі визначається домінуючими настановами світогляду юристів, на формування якого покликані впливати світоглядні дисципліни. Відомо, що спроби вирішувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції без надійного філософського обґрунтування призводять, зазвичай, до їх релятивізації або догматизації. Відомий філософ права Г.Валендорф писав: «Той, хто вважає, що обійдеться без філософського обґрунтування функціонування правової системи, насправді несвідомо керується своєю особистою, наївною, інфантильною філософією, ризикуючи заблукати в пітьмі правової дисгармонії».

3. Формування методологічної культури юристів. Філософія та соціологія права, філософія та етика не передбачають розв'язання юристом конкретних проблем правознавства, вони лише допомагають досліднику-юристу більш глибоко усвідомити власну позицію, впорядкувати своє знання, по-новому поглянути на свій предмет в світлі більш широкого підходу, а також побачити державно-правові закономірності і форми їх прояву в окремих сферах життя суспільства. Всі центральні, фундаментальні проблеми правознавства знаходять своє рішення або, принаймні, їх обґрунтування на філософському підґрунті. Саме в цьому полягає одна з істотних «загадок» феномену права, і ця обставина визначає фундаментальну роль філософських дисциплін в системі правознавства як загальнометодологічних дисциплін. Однак, це не є закликом до юристів відкинути суто юридичні методи дослідження і замінити їх філософськими, це є залик до ґрунтового усвідомлення призначення і можливості останніх.

4. Формування громадянської позиції юристів. Необхідність вивчення студентами юридичних ВНЗ філософсько-правових дисциплін визначається, перш за все, потребами їх майбутньої професії. Вивчення філософії права, філософії та етики в значній мірі сприяє фундаменталізації освіти майбутніх юристів, їх розвитку як самостійно мислячих, політично незаангажованих громадян. Відомий британського філософ права Г.Харріс наголошу-

вав, що філософія права «не є частиною підготовки юриста як юриста, її існування пов'язане з більш важливим завданням: підготовки **юриста як громадянина і громадянина як критика права**». Ця думка пояснює те основне місце і значення, яке займає філософія права в системі юридичних та інших гуманітарних наук і навчальних дисциплін, об'єктами вивчення яких є право і держава, а також ту увагу, яка приділяється вивченню цієї дисципліни вже протягом багатьох століть в університетах Європи і США.

5. Мета вивчення філософських дисциплін у юридичному ВНЗ.

1) **світоглядна:** допомогти студентам оволодіти сучасним рівнем філософських поглядів на сутність правової реальності, зрозуміти зв'язок юридичних наук з метафізичними пошуками філософів, і таким чином захистити їх від небезпеки юридичного позитивізму і легізму;

2) **методологічна:** ознайомити студентів з сучасною методологією пізнання і аналізу правової реальності;

3) **загальноосвітня:** ознайомити студентів з історією світової та національної філософсько-правової думки і вищими досягненнями людства в області філософії права;

4) **виховна:** сприяти формуванню творчого правосвідомості як основи правової культури майбутнього юриста.

6. Компетентності юриста як наслідок вивчення філософських дисципліни. Студенти, які вивчають світоглядні дисципліни повинні вміти:

1) аналізувати правові феномени з позицій філософії природного права;

2) теоретично обґрунтувати власну світоглядну, політичну, моральну і громадянську позицію;

3) застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань, підготовці юридичних документів;

4) професійно аналізувати загальні проблеми філософії права, а також процеси, факти і явища сучасного світу;

5) самовдосконалюватися у професійному, теоретичному і практичному плані, мати навички формування творчого правосвідомості у майбутніх підлеглих і колег.

7. Два шляхи формування світоглядної та правової культури юриста. Вихід юристів на філософсько-правову проблематику здійснюється двома протилежними шляхами: **від філософії до права і від права до філософії**.

1. Перший шлях виходу на філософсько-правову проблематику (філософський підхід до права) пов'язаний з поширенням тієї чи іншої концепції на сферу права. Звернення філософів до осмислення правової реальності, особливо характерне для епохи Просвітництва, виявилось досить плідним для розвитку самої філософії: серйозні досягнення класичної філософії є результатом саме такого звернення. В сфері філософії права відбувається своєрідна перевірка пізнавальної сили тієї чи іншої філософської концепції, її

практичної спроможності. Без рефлексії підстав права, філософського осмислення правової реальності в цілому, філософська система не може вважатися повноцінною.

2. Інший шлях юристів до філософії права (юридичний підхід до права): від вирішення практичних завдань юриспруденції до їх філософської рефлексії. Наприклад, від осмислення таких приватних правових проблем, як підстави кримінальної права, вина і відповідальність, виконання зобов'язань та інші – до постановки питання про сутність права. Тут філософія права постає вже як самостійний напрям в правознавстві, специфічний рівень вивчення власне права. Філософське осмислення права здійснюється юристами в його практичній орієнтованості, коли ідеальні першооснови права розглядаються в тісному співвідношенні з позитивним правом. Однак і в першому, і в другому випадку філософія права орієнтується на розуміння сутності і сенсу права, укладених в ньому засад і принципів.

Висновок: Для того, щоб сформувані зрілу правосвідомість та світоглядну культуру майбутніх юристів сучасна система вищої юридичної освіти повинна ефективно задіяти обидва вказані підходи.

Пашенко Юлія Олександрівна,
студентка юридичного факультету
Науковий керівник – доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
кандидат історичних наук
Ядловська Ольга Степанівна
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ВИКОРИСТАННЯ ІГОР ПРИ ВИКЛАДАННІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Навчальна діяльність потребує постійних новаторських ідей, творчих підходів. На сучасному етапі розроблено методику інтерактивних вправ, методів, прийомів, серед яких привертає увагу гра як один з найбільш сприятливих методів для всієї студентської аудиторії. Гра налаштовує на позитивне спілкування, під час проведення гри студенти більше розкриваються, намагаються мислити творчо, креативно. Задля широкого запровадження гри у навчальну діяльність слід виокремити види ігор та їх значення у вивченні теоретичного та практичного матеріалу.

Навчальну гру можна визначити як будь-яке змагання або протиборство між гравцями, дії яких обмежені певними умовами (правилами), яке спрямоване на виконання певного завдання для отримання значущого результату